

VETERANPLAN NORD-ØSTERDALEN

VEDTATT I KOMMUNENE OS, TOLGA (SAK 64/20, 27.08.20) , TYNSET (SAK 61/20, 11.06.20), RENDALEN (SAK 87/20, 17.12.20), FOLLDAL (SAK 37/20, 10.09.20), ALVDAL (SAK 83/20, 03.09.20)

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. Forord.....	2
2. Målsetting	2
3. Forutsetning.....	3
4. Satsningsområder	3
4.1 Seremonier og markeringer	3
4.2 Ivaretagelse	3
4.3 Oppfølging.....	4
5. Forsvarets tilbud.....	4
6. Handlingsplan.....	5
7. Oppfølging av minnesteder	6
8. vedlegg	6

1. FORORD

Kommunene Os, Tolga, Tynset, Rendalen, Folldal og Alvdal har samarbeidet om en veteranplan. Målet med planen er at kommunene på en bedre måte skal anerkjenne, ivareta og følge opp våre veteraner.

Siden 1947 har 100 000 nordmenn tjenestegjort i internasjonale oppdrag for Norge. Dette omfatter mer enn 100 operasjoner på fire kontinenter. Siden oppstarten av FN-operasjonen i Libanon (UNIFIL 1978) har mer enn 40 000 bidratt i fredstjeneste for Norge og det internasjonale samfunnet. Deriblant mange fra våre kommuner.

Det er kommunenes ansvar å utvise anerkjennelse for den innsatsen veteranene har utført gjennom sin deltagelse i internasjonale operasjoner.

Antall veteraner i Nord- Østerdalen følger av tabell under. Disse tallene stammer fra Forsvarets veteran-tjeneste og favner kun veteraner som har tjenestegjort fra 1978 og fram til i dag. Tallene i listen må derfor sees på som et minimum antall veteraner som er bosatt i kommunene. Det reelle tallet er sannsynligvis høyere.

KOMMUNE	FOLKETALL 1. JAN 2019	ANTALL VETERANER
Os kommune	1902	14
Tolga kommune	1560	10 eller færre
Tynset kommune	5591	44
Rendalen kommune	1787	17
Folldal kommune	1571	12
Alvdal kommune	2438	22
Nord-Østerdalen	14849	119

2. MÅLSETTING

En av målsettingene er å legge til rette for samhandling og utvikling av lokale tiltak for oppfølging og ivaretagelse av personell som har deltatt i internasjonale oppdrag for forsvaret. En annen målsetting er å benytte kompetanse og erfaring fra veteraner i både privat og offentlig tjeneste. Veteranene utgjør en viktig ressurs for samfunnet, f.eks. i arbeid med – og planlegging av – beredskap. Mange av våre veteraner har erfaringer med denne type arbeid og planlegging.

Samfunnet har et klart ansvar for å ivareta personellet og deres nærmeste når Forsvaret deltar i internasjonale operasjoner (Prop.73 S, 2012). Dette arbeidet forutsetter felles forpliktelser og samarbeid på tvers av departementer og sektorer. Militært personell i internasjonale operasjoner er i tjeneste på vegne av den norske stat.

Regjeringens handlingsplan «I tjeneste for Norge» ble gitt ut i 2011. Målet med handlingsplanen var å styrke oppfølging og ivaretagelse av personell som har deltatt i internasjonal tjeneste for Norge før, under og etter tjenesten.

«Regjeringen vil spesielt fokusere på veteraner som en viktig ressurs for det norske samfunnet og som viktige bidragsyttere i arbeidsliv og lokalsamfunn. De fleste kommer styrket hjem fra internasjonale oppdrag, men de som måtte trenge oppfølging skal få best mulig behandling, og de skal oppleve overgangen fra Forsvarets ivaretagelse til det sivile hjelpeapparatet som helhetlig og sømløs» (Prop. 73 S, 2012).

«Et overordnet prinsipp i handlingsplanen er at personellet som har behov for oppfølging skal følges opp av samfunnets ordinære helse- og omsorgstjenester og sosialfunksjoner. Dette stiller høye krav til disse tjenestenes fleksibilitet, rådgivning og veiledning og ikke minst kompetanseoppbygging». (Prop. 73 S, 2012).

3. FORUTSETNING

Helsepersonell ansatt i kommunene bør ha kunnskap om de særegne utfordringer dette personellet og deres nærmeste kan oppleve.

Helsepersonell bør også ha kjennskap til eksterne kompetansemiljøer som kan benyttes i møte med en veteran og hans/hennes pårørende.

Oppfølgingsplanen forutsetter samhandling mellom ulike kommunale aktører for å kunne gi den enkelte veteran et helhetlig tilbud. Det skal ikke etableres nye ordninger, men kommunenes eksisterende tilbud kan benyttes på nye måter eller mot nye grupper av brukere. Det handler om en bevissthet om denne gruppens erfaringer og utfordringer – og hvordan kommunen skal ivareta sitt ansvar overfor denne gruppen av innbyggere. Økt kunnskap og en slik plan kan bidra til tiltak som kan benyttes for andre grupper.

4. SATSNINGSOMRÅDER

Kommunene bør vise anerkjennelse for veteranenes innsats, selv om det kan være – og er – ulike oppfatninger om grunnlaget for norsk deltagelse i krig og konflikt internasjonalt. Den enkelte fortjener anerkjennelse og respekt for viljen til å risikere liv og helse for vårt land. Veteranene har deltatt i operasjoner på vegne av den norske stat.

4.1 SEREMONIER OG MARKERINGER

Seremonier og markeringer kan være et synlig uttrykk for samfunnets anerkjennelse og vil bety mye for den enkelte veteran. 8. mai er Norges frigjørings- og veterandag. Etter 2.verdenskrig er flere hendelser i vår region blitt markert med forskjellige arrangement. Disse markeringene videreføres av lokale veteranforeninger, med eller uten bistand fra den enkelte kommune.

Regionalt gjennomføres det en årlig felles markering av frigjøringsdagen og veteranenes innsats i Kulturhuset på Tynset. Markeringen kan kombineres med en medaljeseremoni. Markeringen avrundes med invitasjon til middag for veteraner og deres pårørende. Kostnader fordeles mellom alle seks kommunene.

4.2 IVARETAKELSE

Kommunene er ansvarlig for at personer som er bosatt i kommunen skal tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester (jfr. Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m.).

Personell som har deltatt i internasjonale operasjoner, og deres nærmeste, skal tilbys faglig oppfølging tilpasset den enkeltes behov. Kommunenes helsepersonell bør ha kunnskap om

de spesielle utfordringer og helseproblemer veteraner og deres nærmeste kan oppleve. Kommunenes helsepersonell bør også inneha kunnskap om eksterne kompetansmiljøer som kan benyttes i møte med veteraner og deres nærmeste. Kommunene skal ha en egen veterankontakt. Veterankontakten vil ha ansvar for å holde oversikt over kommunens tilbud (til veteraner og deres familier), samt besitte kunnskap om sentrale aktører innenfor feltet og det tilbudet de har. Veterankontakten vil være kommunens kontaktpunkt for andre samarbeidskommuner, aktører innenfor feltet og for forsvaret. Kontakten avklarer eventuelle møtepunkt med veteranorganisasjonene og kontaktinformasjon til veteranene.

4.3 OPPFØLGING

Forsvaret er selv pålagt en oppfølgingsplikt for sitt personell i ett år etter tilbakekomst fra internasjonal tjeneste. Dette er en plikt om oppfølging som kommer i tillegg til de tjenester kommunene og andre offentlige etater skal yte for sine innbyggere.

I de tilfeller der veteraner har fått helseproblemer som følge av sin tjenestegjøring i internasjonale operasjoner, kan dette også få store følger for deres familie og nærmeste pårørende. Dette kan igjen føre til komplekse utfordringer som vil involvere flere kommunale instanser. Samhandling, kunnskap og forståelse blir da viktig for å oppnå en god og helhetlig oppfølging.

Tidlig behandling av stressrelaterte plager kan i de fleste tilfeller forhindre at plagene utvikler seg. Mange veteraner opplever det som viktig at helsepersonell besitter et minimum av kunnskap om hva internasjonal tjeneste innebærer.

For barn og ungdom kan fravær av foreldre over lengre tid kunne være en utfordring. Foreldres opphold i krigsområder kan forsterke barns reaksjoner. Personell på skoler, barnehager og helsestasjoner bør ha kompetanse på dette feltet for å være i stand til å gi barn nødvendig støtte. Det er viktig å være bevisst på denne type utfordringer. (For informasjon, ressurs og kurs; *Forsvarets veteran tjeneste, RTVS¹, Forsvarets sanitet*)

1. RTVS – Regionalt senter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

5. FORSVARETS TILBUD

Forsvaret har en rekke tilbud til veteraner og deres familier både før, under og etter tjenester i internasjonale operasjoner.

Forsvarets veteran tjeneste vil alltid kunne bistå, og være et kontaktpunkt for våre kommuner.

Før utreise arrangerer forsvaret fellessamling for soldatene og deres familier. Her får de tips og råd om hvordan best ta vare på barna. Familien får også møte andre likestilte familier.

Under utenlandstjenesten har forsvaret en 24-timers kontakttelefon for pårørende.

Der det er mest hensiktsmessig, arrangeres det familiesamlinger underveis. Der videreformidles det informasjon fra operasjonsområdet.

Etter avsluttet utenlandstjeneste opprettes en «mellomlanding» da overgang til livet hjemme ofte er stor. Her gjennomføres debrief, samtaler med psykolog, annen helsesjekk og erfaringsinnhenting. Videre arrangeres det en medaljeseremoni for å hedre soldatene, hvor pårørende inviteres.

Det er etablert et rekreasjons- og aktivitetscenter for veteraner på Bæreia utenfor Kongsvinger, med tilbud som kan nyttes av veteraner og deres familier.

I tillegg har forsvaret et «åpen dør tilbud» for veteraner og deres familier.

Kontakt pr. e-post: veteran@mil.no eller tlf. : 800 85 000 (hverdager 08:00 til 15:00)

6. HANDLINGSPLAN

Handlingsplanen har til hensikt å sørge for en årlig oppfølging av veteranene 8.mai. Ansvaret fordeles mellom kommunene, og det er den enkelte kommune som har ansvar for det årlige arrangementet.

Dato	Hva	Ansvar
08.05.2021	Markering av frigjøring- og veterandag i Storsalen, Tynset kulturhus	Tynset kommune
08.05.2021	Middag inviterte gjester (veteraner m/familie)	Ordfører, Tynset
08.05.2022	Markering av frigjøring- og veterandag i Storsalen, Tynset kulturhus	Alvdal kommune
08.05.2022	Middag inviterte gjester (veteraner m/familie)	Ordfører, Alvdal
08.05.2023	Markering av frigjøring- og veterandag i Storsalen, Tynset kulturhus	Rendalen kommune
08.05.2023	Middag inviterte gjester (veteraner m/familie)	Ordfører, Rendalen
08.05.2024	Markering av frigjøring- og veterandag i Storsalen, Tynset kulturhus	Folldal Kommune
08.05.2024	Middag inviterte gjester (veteraner m/familie)	Ordfører, Folldal
08.05.2025	Markering av frigjøring- og veterandag i Storsalen, Tynset kulturhus	Tolga Kommune
08.05.2025	Middag inviterte gjester (veteraner m/familie)	Ordfører, Tolga
08.05.2026	Markering av frigjøring- og veterandag i Storsalen, Tynset kulturhus	Os kommune
08.05.2026	Middag inviterte gjester (veteraner m/familie)	Ordfører, Os

7. OPPFØLGING AV MINNESTEDER

Vedlagt følger en oversikt på minnesteder i kommunene i Nord-Østerdalen. Oversikten viser antall minnesteder i hver kommune, oppfølging av disse stedene samt beskrivelse av hvilke steder hvor det legges ned krans 8.mai og/eller 17.mai. Det er den enkelte kommunes ansvar, sammen med veteranene, å følge opp disse minnestedene.

8. VEDLEGG

Vedleggene er kommunespesifikke og kan tilpasses den enkelte kommune etter behov. Det er selve planen som er felles.

Vedlegg 1	Kommunens helsetilbud til veteraner
Vedlegg 2	Minnesteder i Nord-Østerdalen
Vedlegg 3	Informasjonsbrosjyre «Hjelp til veteran», utarbeides etter at planen er vedtatt i kommunestyret
Vedlegg 4	Ressursoversikt